

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΖ΄ - ΣΥΝΟΔΟΣ Β΄
ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΝΕΟΛΑΙΑΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ε Κ Θ Ε Σ Η
ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΠΡΟΕΔΡΙΑ: ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΟΥΤΣΗ

ΑΘΗΝΑ 2017

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. Συγκρότηση – Σύνθεση και αντικείμενο της Υποεπιτροπής	5
II. Συνεδριάσεις της Υποεπιτροπής και πρόσωπα που κλήθηκαν σε ακρόαση	7
III. Εισήγηση Εισηγήτριες: Αφροδίτη Σταμπουλή και Ευφροσύνη Καρασαρλίδου	13
IV. Έγκριση της Έκθεσης της Υποεπιτροπής.....	25

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΙΖ' – ΣΥΝΟΔΟΣ Β'
ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ
Της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας
και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ
ΑΝΘΡΩΠΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΙΔΙΚΗ ΜΟΝΙΜΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Α. Εισαγωγή – Αντικείμενο εργασιών Υποεπιτροπής

Η Υποεπιτροπή για την καταπολέμηση της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Ανθρώπων, της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, συγκροτήθηκε, για πρώτη φορά, με την υπ' αρ. πρωτ. 9507/6471, από 30 Ιουνίου 2016, απόφαση του Προέδρου της Βουλής, ύστερα από ομόφωνη απόφαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για τη σύστασή της, που ελήφθη κατά τη συνεδρίαση της 16ης Ιουνίου 2016.

Στην Υποεπιτροπή μετέχει ένας Βουλευτής/τρια από κάθε Κοινοβουλευτική Ομάδα της Αντιπολίτευσης, χωρίς να θίγεται η απόλυτη πλειοψηφία της Κοινοβουλευτικής Ομάδας που διαθέτει την απόλυτη πλειοψηφία στη Βουλή.

Αντικείμενο της Υποεπιτροπής αυτής είναι η καταπολέμηση της εμπορίας και της εκμετάλλευσης ανθρώπων.

Οι προτάσεις της Υποεπιτροπής υποβάλλονται στην Επιτροπή και διαβιβάζονται από τον Πρόεδρο της Βουλής στη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και στους αρμόδιους Υπουργούς.

Κατά την Β΄ Τακτική Σύνοδο της ΙΖ΄ Περιόδου, η Υποεπιτροπή για την καταπολέμηση της Εμπορίας και της Εκμετάλλευσης Ανθρώπων συνεστήθη με την υπ' αρ. πρωτ. 2236/1538, από 17 Φεβρουαρίου 2017, απόφαση του Προέδρου της Βουλής, ύστερα από ομόφωνη απόφαση της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου για τη σύστασή της, που ελήφθη κατά τη συνεδρίαση της 9ης Φεβρουαρίου 2017.

Η Υποεπιτροπή συγκροτήθηκε από δεκατρία (13) μέλη της Ειδικής Μόνιμης Επιτροπής Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, κατ' αναλογία της προβλεπόμενης από τον ΚτΒ (άρθρο 43 Α) Υποεπιτροπής για τα Θέματα των Ατόμων με Αναπηρία. Μέλη της Υποεπιτροπής ορίστηκαν οι Βουλευτές/τριες, κύριοι και κυρίες: Φωτεινή Βάκη, Ευφροσύνη (Φρόσω) Καρασαρλίδου, Αστέριος Καστόρης, Γεώργιος Παπαφιλίππου, Αφροδίτη Σταμπουλή, Γεώργιος Ψυχογιός, Αικατερίνη Παπακώστα – Σιδηροπούλου, Ιωάννης Αϊβατίδης, Χαρούλα (Χαρά) Κεφαλίδου, Ιωάννης Γκιόκας, Κωνσταντίνος Κατσίκης, Θεοδώρα Μεγαλοοικονόμου και Γεώργιος Μαυρωτάς.

Η Βουλευτρια, κυρία Θεοδώρα Μεγαλοοικονόμου, που μετείχε στην αρχική σύνθεση της Υποεπιτροπής, αντικαταστάθηκε από τον Βουλευτή, κ. Αναστάσιο Μεγαλομούστακα, σύμφωνα με την υπ' αρ. πρωτ. 8829/5456, από 13 Ιουλίου 2017, απόφαση του Προέδρου της Βουλής. Η Βουλευτρια, κυρία Αικατερίνη Παπακώστα – Σιδηροπούλου, που μετείχε στην αρχική σύνθεση της Υποεπιτροπής, αντικαταστάθηκε από τη Βουλευτρια, κυρία Μαρία Αντωνίου, σύμφωνα με την υπ' αρ. πρωτ. 13255/8111, από 10 Νοεμβρίου 2017, απόφαση του Προέδρου της Βουλής (άρθρο 35 του ΚτΒ).

Η Υποεπιτροπή πραγματοποίησε 5 συνεδριάσεις, συνολικής διάρκειας 10 ωρών και 30 λεπτών, περίπου, κατά τις οποίες εκλήθησαν σε ακρόαση, προς ενημέρωση των μελών της, Υπουργοί, Γενικοί Γραμματείς Υπουργείων, δημόσιοι λειτουργοί και εκπρόσωποι Φορέων και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων, όπως εμφανίζεται στο αντίστοιχο Κεφάλαιο της Έκθεσης.

II. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΚΛΗΘΗΚΑΝ ΣΕ ΑΚΡΟΑΣΗ

1. Συνεδρίαση της 5ης Οκτωβρίου 2016

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Επίσκεψη Ομάδας GRETA του Συμβουλίου της Ευρώπης στην Ελλάδα - Αξιολόγηση της χώρας στο πλαίσιο της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση Ενάντια στην Εμπορία Ανθρώπων.

Τα μέλη της Υποεπιτροπής ενημέρωσε Αντιπροσωπεία της Ομάδας Εμπειρογνομόνων του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων (GRETA), αποτελούμενη από τους κύριους και κυρίες Ryszard Piotrowicz (μέλος), Rita Theodorou Superman (μέλος), Petya Nestorova (Εκτελεστική Γραμματέας της Σύμβασης), Markus Lehner (Διοικητικό Στέλεχος στη Γραμματεία της Σύμβασης), καθώς και ο κ. Ηρακλής Μοσκώφ, Εθνικός Εισηγητής για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων και η κυρία Μαρία Βερβερίδου, Εμπειρογνώμονας στο Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή.

2. Συνεδρίαση της 1ης Μαρτίου 2017

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Προγραμματισμός των εργασιών της Υποεπιτροπής.

3. Συνεδρίαση της 26ης Απριλίου 2017

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Εθνικός Μηχανισμός Αναφοράς για την Αναγνώριση και Παραπομπή Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων – Εξελίξεις στην εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων.

Τα μέλη της Υποεπιτροπής ενημέρωσαν οι κύριοι και οι κυρίες: Ηρακλής Μοσκώφ, Εθνικός Εισηγητής για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων του Υπουργείου Εξωτερικών, Περικλής Τζιάρας, Πρόεδρος του Δ.Σ. και Θεοδώρα Γιαννή, Προϊσταμένη Τμήματος της Διεύθυνσης Κοινωνικών Παρεμβάσεων του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.), Θεοδώρα Κατσιβαρδάκου, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Υπηρεσιών προς Πολίτες και Φορείς της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, Σπύρος Μπράτσικας, Αστυνομός Α΄ της Διεύθυνσης Δημόσιας Ασφάλειας του Αρχηγείου της ΕΛ.ΑΣ., Λεμονιά Γαγλία και Θεόδωρος Γεωργόπουλος, Επιθεωρητές Εργασιακών Σχέσεων του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.) του Υπουργείου Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Βάγια Τσακατάρη, Προϊσταμένη της Διεύθυνσης Κοινωνικής Αντίληψης και Αλληλεγγύης της Γενικής Γραμματείας Πρόνοιας του Υπουργείου Εργασίας,

Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Θεόφιλος Τσαγρής, Προϊστάμενος του Τμήματος Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Πωλίνα Λιαμπότη, Υπάλληλος του Τμήματος Ευρωπαϊκής Ένωσης και Διεθνών Οργανισμών του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Βασιλεία Τυροβολά, Επισκέπτρια Υγείας στο Τμήμα Περιφερειακού Χάρτη και Πρωτοβάθμιας Φροντίδας Υγείας στην 1η ΥΠΕ Αθηνών του Υπουργείου Υγείας, Χρυσούλα Μπότση, Ιατρός Πνευμονολόγος του Κέντρου Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων (ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ.), Σοφία Τσούρτη, Αναπλ. Προϊσταμένη του Τμήματος Ενημέρωσης και Διεθνούς και Ευρωπαϊκής Συνεργασίας της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης και Μαρία Καρυδοπούλου, Υπάλληλος του Τμήματος Συντονισμού της Υπηρεσίας Ασύλου του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υποπλοίαρχος Αντώνιος Θεοδώρου, Τμηματάρχης του Τμήματος Δημόσιας Ασφάλειας της Διεύθυνσης Ασφάλειας και Προστασίας Θαλασσίων Συνόρων του Αρχηγείου του Λιμενικού Σώματος – Ελληνικής Ακτοφυλακής του Υπουργείου Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής και Ανθυπασπιστής Βλάσιος Καρυώτης, Στέλεχος του Κεντρικού Λιμεναρχείου Πειραιά και Εκπαιδευτής Λ.Σ.-ΕΛ.ΑΚΤ. σε θέματα καταπολέμησης της εμπορίας και της εκμετάλλευσης ανθρώπων, Σοφία Μπάλλα, Προϊσταμένη Τμήματος Στατιστικών Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης της Διεύθυνσης Κοινωνικών Στατιστικών της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛ.ΣΤΑΤ.) και Ανδρομάχη Λαζαρίδη, Επικεφαλής Τμήματος Ανάπτυξης Προγραμμάτων – Υπεύθυνη για Θέματα Καταπολέμησης Εμπορίας Ανθρώπων και για Θέματα Μεταναστευτικού Δικαίου του Διεθνούς Οργανισμού Μετανάστευσης (Δ.Ο.Μ.).

4. Συνεδρίαση της 28ης Ιουνίου 2017

Θέμα ημερήσιας διάταξης:

Η Παγκόσμια Έκθεση για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων και το έργο του «Γραφείου του ΟΗΕ για το Έγκλημα και τα Ναρκωτικά (UNODC)».

Τα μέλη της Υποεπιτροπής ενημέρωσαν οι κύριοι και οι κυρίες: Ηλίας Χατζής, Επικεφαλής του Τμήματος Εμπορίας και Παράνομης Διακίνησης Ανθρώπων του Γραφείου του ΟΗΕ για το Έγκλημα και τα Ναρκωτικά, Μαρία Βερβερίδου, Εμπειρογνώμονας – Πρεσβευτής Σύμβουλος Β΄ στο Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων του Υπουργείου Εξωτερικών, Χρήστος Χομπάς, Διευθυντής Κοινωνικών Παρεμβάσεων και Θεοδώρα Γιαννή, Προϊσταμένη Τμήματος της Διεύθυνσης Κοινωνικών Παρεμβάσεων του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.), Μαρία Λιάπη και Αγγελική Σεραφείμ, Νόμιμη Εκπρόσωπος και Συνεργάτιδα του Κέντρου Γυναικείων Μελετών και Ερευνών «ΔΙΟΤΙΜΑ», αντίστοιχα, Νίκη Ρουμπάνη, Πρόεδρος του Ελληνικού Δικτύου Γυναικών Ευρώπης, Κατερίνα Πούτου, Νόμιμη

Εκπρόσωπος του Δ.Σ. της Κοινωνικής Οργάνωσης Υποστήριξης Νέων «ΑΡΣΙΣ», Μαρία Μουδάτσου, Διευθύντρια Θεσμικών Πόρων και Κάθετων Χρηματοδοτήσεων της Μ.Κ.Ο. «PRAKSIS», Δημήτριος Στάθης, Βοηθός Συντονιστή για το Γραφείο Trafficking της «ACT – UP ΔΡΑΣΕ HELLAS», Άρης Καρδασιλάρης, Εκπρόσωπος της Διεθνούς Οργάνωσης «A21», Margaret Mutsotso Wakhu, Μέλος της Οργάνωσης Ενωμένων Γυναικών της Αφρικής (United African Women Organization), Δημήτριος Θεοδωρολέας, Ιατρός- Μέλος της Κοινότητας Ουκρανικής Διασποράς στην Ελλάδα και των Ελλήνων Φιλοουκρανών «Ουκρανο-Ελληνική Σκέψη» και Πρόεδρος της Μ.Κ.Ο. «MEPIMNA ΖΩΗΣ», Jose Valencia, Πρόεδρος της Ένωσης Φιλιππινέζων Μεταναστών «KASAPI HELLAS» και Javied Aslam, Πρόεδρος της Πακιστανικής Κοινότητας Ελλάδος «Η ΕΝΟΤΗΤΑ», Πρόεδρος της Ένωσης Μεταναστών Εργατών και μέλος Σ.Ε.Μ. του Δήμου Αθήνας.

5. Συνεδρίαση της 19ης Σεπτεμβρίου 2017

Θέματα ημερήσιας διάταξης:

α. Συζήτηση σχετικά με τη σύνταξη της Έκθεσης της Υποεπιτροπής και ορισμός Εισηγητών, κατά θέματα.

β. Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.): Εκπαίδευση δημόσιων λειτουργών στον εντοπισμό και τη διαχείριση πιθανών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.

Τα μέλη της Υποεπιτροπής ενημέρωσαν οι κύριοι και οι κυρίες: Ιφιγένεια Καμτσίδου, Πρόεδρος του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης – Αναπλ. Καθηγήτρια του Α.Π.Θ., Ξανθίππη Δημητρούλια, Διευθύντρια της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης – Αναπλ. Καθηγήτρια του Α.Π.Θ., Δρ. Άννα Κοντονή, Διευθύντρια του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης (ΙΝ.ΕΠ.), Ηρακλής Μοσκόφ, Εθνικός Εισηγητής για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων – Εισηγητής σε θέματα trafficking στη Διπλωματική Ακαδημία του Υπουργείου Εξωτερικών, Γεώργιος Λουκάς, Γενικός Γραμματέας του Συνδέσμου Κοινωνικών Λειτουργών Ελλάδος, Αθανάσιος Αθανασόπουλος και Νικόλαος Ρήγας, Ειδικός Συνεργάτης και Μέλος του Δ.Σ. της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Αστυνομικών Υπαλλήλων (Π.Ο.Α.Σ.Υ.), αντίστοιχα, Κατερίνα Πρέντζα, Αντιπρόεδρος του Συλλόγου Υπαλλήλων Υπηρεσίας Ασύλου και Αρχής Προσφυγών, Κωνσταντίνος Κυράνης, Πρόεδρος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ενώσεων Προσωπικού Λιμενικού Σώματος, Μιχάλης Γιαννάκος, Πρόεδρος της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Εργαζομένων Δημοσίων Νοσοκομείων (Π.Ο.Ε.ΔΗ.Ν.), Γεώργιος Ανδρινόπουλος και Άννα Πρωτονοταρίου, Πρόεδρος και Γραμματέας του Κέντρου Μελετών και Τεκμηρίωσης (ΚΕ.ΜΕ.ΤΕ.) της ΟΛΜΕ, αντίστοιχα.

III. ΕΙΣΗΓΗΣΗ

**ΕΙΣΗΓΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ
ΑΝΘΡΩΠΩΝ.**

ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΕΣ: ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ ΚΑΙ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΚΑΡΑΣΑΡΛΙΔΟΥ

Μέχρι το 2002 δεν υπήρχε στην Ελλάδα ειδική νομοθεσία για την εμπορία και εκμετάλλευση ανθρώπων. Ως προς την εμπορία με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση υπήρχε η εργατική νομοθεσία και ως προς την εμπορία με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση υπήρχε η νομοθεσία για την παράνομη πορνεία, με αποτέλεσμα να διώκονται εξίσου οι δράστες και τα θύματα, τα οποία απελαύνονταν πριν προχωρήσει κάποια νομική διαδικασία, δεδομένης της παράνομης εισόδου τους στη χώρα. Ο νόμος 3064/2002 και το Προεδρικό Διάταγμα του 2003, για τη θέσπιση των οποίων υπήρχε σαφής προτροπή στις εισηγήσεις της Επιτροπής Ισότητας Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου εκείνης της εποχής, αποτέλεσαν το πρώτο θεσμικό πλαίσιο για τη δίωξη αυτού του ειδικού διασυνοριακού εγκλήματος. Το 2010 η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών Ενάντια στο Διασυνοριακό Οργανωμένο Έγκλημα (Σύμβαση Παλέρμο), καθώς και τα δύο της Πρωτόκολλα. Το 2013, με τον νόμο 4216, το Ελληνικό Κοινοβούλιο κύρωσε τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη Δράση κατά της Εμπορίας Ανθρώπων (Σύμβαση της Βαρσοβίας 2005) και ενσωμάτωσε στην εθνική νομοθεσία την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2011/36 για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων (νόμος 4198/2013). Το 2014 ενσωματώθηκε στον νόμο 4251/2014 η Οδηγία 2004/81/ΕΚ, που παρέχει πληρέστερη προστασία στα θύματα.

Σύμφωνα με αυτό το θεσμικό πλαίσιο, συστάθηκε στο Υπουργείο Εξωτερικών το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων, στα επίπεδα της πρόληψης, της δίωξης των δραστών, της προστασίας των θυμάτων και της ευαισθητοποίησης της κοινής γνώμης, καθώς και την ενημέρωση του αρμόδιου ευρωπαϊκού οργάνου και την εκπροσώπηση της χώρας σε ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς που ασχολούνται με το ζήτημα. Προβλέπεται, επίσης, ορισμός συνδέσμων με το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή, τετραετούς θητείας, στα Υπουργεία Οικονομικών, Εσωτερικών, Εσωτερικών-Προστασίας του Πολίτη, Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού, Υγείας, Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής, καθώς και στη Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης και Επικοινωνίας και στον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (τότε δεν είχε ακόμα συσταθεί το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής). Επίσης, τον Σεπτέμβριο του 2016, με Κοινή Υπουργική Απόφαση, συστάθηκε ο Εθνικός

Μηχανισμός Αναφοράς για την Αναγνώριση και Παραπομπή Θυμάτων Εμπορίας Ανθρώπων (Ε.Μ.Α.) στο Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.), ο οποίος, σε συνεργασία με το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή, συγκεντρώνει τα αιτήματα προστασίας θυμάτων που εντοπίζονται/ταυτοποιούνται από τις αρμόδιες αρχές και φορείς και παρακολουθεί τη διαχείριση αυτών με τη δημιουργία και λειτουργία συστήματος καταγραφής.

Τούτων δοθέντων, η πρώτη συνεδρίαση της Υποεπιτροπής ασχολήθηκε με τη λειτουργία του Γραφείου του Εθνικού Εισηγητή, τη σύνδεσή του με τα Υπουργεία, όπως προβλέπει ο νόμος, καθώς και τη λειτουργία του Εθνικού Μηχανισμού Αναφοράς.

Ο Εθνικός Εισηγητής αναφέρθηκε στο ιστορικό συγκρότησης του θεσμικού πλαισίου και στην ανάγκη συνεργασιών για την εφαρμογή του. Τόνισε πόσο σημαντικό βήμα θεωρεί τη συγκρότηση του Ε.Μ.Α. και το πόσο αναγκαία είναι η χρηματοδότησή του. Επισήμανε την αξία της εκπαίδευσης των εμπλεκόμενων δημόσιων λειτουργών, η οποία ήδη προσφέρεται από το ΙΝ.ΕΠ. του Ε.Κ.Δ.Δ.Α., καθώς και της εκπαίδευσης δικαστών και εισαγγελέων. Επίσης, ανέφερε τη συσχέτιση της καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό τη σεξουαλική εκμετάλλευση με τη γενικότερη νομοθεσία για την πορνεία, όπως και τον ρόλο του ιδιωτικού τομέα στην καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με σκοπό την εργασιακή εκμετάλλευση. Τέλος, τόνισε τη σημασία της ευαισθητοποίησης των πολιτών, μέσω φορέων, όπως η Εκκλησία.

Εκ μέρους του Ε.Κ.Κ.Α., ο Διοικητής, κ. Τζιάρας, ανέφερε ότι η λειτουργία του Ε.Μ.Α. είναι πολύ πρόσφατη και χρειάζεται μεγάλη προσπάθεια για τον συντονισμό της, δεδομένης της πολυδιάσπασης των κοινωνικών υπηρεσιών, μεγάλο μέρος των οποίων λειτουργεί σε επίπεδο δήμου.

Την ανάγκη συντονισμού των υπηρεσιών, όπως προβλέπεται από τον νόμο και την ενσωμάτωση όλων των εμπλεκόμενων φορέων στον Ε.Μ.Α., επισήμανε και η κυρία Γιαννή, η οποία περιέγραψε τη λειτουργία του Μηχανισμού μετά τον εντοπισμό πιθανού θύματος από αρμόδια υπηρεσία, πριν αναγνωρισθεί από την Εισαγγελία και την προστασία που δικαιούται, είτε συνεργαστεί με την Αστυνομία είτε όχι. Εξήγησε πόσο σημαντική είναι η αξιοποίηση των ενδείξεων και η εκπαίδευση των εργαζομένων στο πεδίο, καθώς και η επαγρύπνηση των πολιτών. Τόνισε τη σημασία δημιουργίας εθνικής βάσης δεδομένων και μητρώου θυμάτων, στην οποία θα μπορούσαν να συμβάλουν τα Κέντρα Κοινότητας.

Την έμφυλη διάσταση του εγκλήματος της εμπορίας ανθρώπων, η οποία αφορά κατά συντριπτική πλειοψηφία γυναίκες, είτε πρόκειται για σεξουαλική εκμετάλλευση, είτε για αναγκαστικό γάμο, αλλά και σε σημαντικό ποσοστό όταν

πρόκειται για εργασιακή εκμετάλλευση, με δεδομένα τα υψηλότερα ποσοστά φτώχειας και ανεργίας για τις γυναίκες, έδωσε η κυρία Κατσιβαρδάκου, εκ μέρους της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων. Αναφέρθηκε στην προσφορά της Γραμμής SOS, όπου όχι μόνο ζητούν βοήθεια τα ίδια τα θύματα, αλλά και ζητούν πληροφορίες τρίτα πρόσωπα, που θέλουν να βοηθήσουν, καθώς και των ξενώνων της Γ.Γ.Ι.Φ., οι οποίοι φιλοξενούν τόσο πιθανά, όσο και αναγνωρισμένα θύματα. Τόνισε τη σημασία της ενημέρωσης των πολιτών, με στόχο τη μείωση της ζήτησης, καθώς η εμπορευματοποίηση των ανθρώπινων σχέσεων αποτελεί το υπόβαθρο του trafficking.

Ο κ. Γεωργόπουλος, εκπροσωπώντας το Σ.ΕΠ.Ε., απarίθμησε ως συνηθέστερες εστίες εργασιακής εκμετάλλευσης θυμάτων εμπορίας ανθρώπων την οικιακή εργασία και τις αγροτικές εργασίες, με ευνοϊκούς παράγοντες την έλλειψη συνδικαλιστικής οργάνωσης και τη διασπορά στον χώρο. Επισήμανε την αναγκαιότητα συνεργασίας με τους φορείς, αλλά και την Κοινωνία των Πολιτών, καθώς και τη στελέχωση της υπηρεσίας του, η οποία, παρ' όλα αυτά, έχει ένα σημαντικό και ακόμη περισσότερο αξιοποιήσιμο δίκτυο ελέγχου. Όπως ανέφερε στην Υποεπιτροπή, ανασταλτικό παράγοντα για τον εντοπισμό πιθανών θυμάτων αποτελεί το γεγονός ότι οι έλεγχοι γίνονται παρουσία εργαζομένων και εργοδοτών, δεν υπάρχει δυνατότητα ελέγχου των καταλυμάτων και οι κλασσικοί δείκτες που ισχύουν σε ευρωπαϊκές χώρες, όπως η μη δήλωση της εργασίας, η καθυστέρηση πληρωμής και οι ανθυγιεινές συνθήκες στη χώρα μας, απαντώνται πολύ συχνά, για πάρα πολλούς εργαζόμενους. Η παρακράτηση εγγράφων ίσως είναι ένας αξιοποιήσιμος δείκτης για τον εντοπισμό θυμάτων εμπορίας ανθρώπων για εργασιακή εκμετάλλευση. Σε κάθε περίπτωση υποψιών εμπορίας ανθρώπων, οι Επιθεωρητές Εργασίας οφείλουν να ειδοποιούν τις Αστυνομικές και Εισαγγελικές Αρχές, πέρα από τις κυρώσεις, που, ούτως ή άλλως, θα επιβάλλουν στους εργοδότες.

Η κυρία Γαγλία, από το Σ.ΕΠ.Ε., επίσης, τόνισε την ανάγκη εκπαίδευσης των Επιθεωρητών Εργασίας στον εντοπισμό θυμάτων εμπορίας, σύμφωνα με τις οδηγίες του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα.

Η καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων με θυματοκεντρική προσέγγιση αποτελεί προτεραιότητα της ΕΛ.ΑΣ., παρά τον μικρό αριθμό παραπεμπόμενων υποθέσεων, σύμφωνα με τον κ. Μπράτσικα, ο οποίος τόνισε τη σημασία της διαρκούς εκπαίδευσης του προσωπικού στη χρήση δεικτών εντοπισμού πιθανών θυμάτων, για την οποία πρότεινε να είναι διαϋπηρεσιακή. Εξίσου σημαντική είναι και η διεθνής συνεργασία, εφόσον στη διαδικασία στρατολόγησης–διακίνησης–εκμετάλλευσης εμπλέκονται περισσότερες από μία χώρες. Επίσης, ανέφερε τα χαρακτηριστικά των διαφόρων ομάδων θυμάτων και δραστών, όπως προκύπτουν από τις στατιστικές της Αστυνομίας, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στα ανήλικα θύματα εκμετάλλευσης της επαιτείας.

Η κυρία Λιαμπότη και ο κ. Τσαγρής ανήγγειλαν τη δημιουργία στο Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου της Αρχής Συνδρομής για τα θύματα που έχουν υποστεί κάποια εγκληματική ενέργεια και έχουν θυματοποιηθεί σε χώρα κράτος - μέλος της Ε.Ε. και της Αρχής Αποζημίωσης θυμάτων από εγκληματικές ενέργειες ή πράξεις. Παραδέχτηκαν τον πολύ μικρό αριθμό διώξεων και καταδικών, οι οποίες, όμως, συνεπάγονται αυστηρές ποινές, όπως και την ανάγκη εκπαίδευσης των λειτουργών της Δικαιοσύνης και έδωσαν έμφαση στην ανάγκη πρόληψης. Αναφέροντας την καταδίκη της χώρας από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για την υπόθεση εργασιακού trafficking της Μανωλάδας, παραδέχθηκαν την ανάγκη λήψης μέτρων συμμόρφωσης, ακόμη και επικαιροποίησης της νομοθεσίας.

Η κυρία Τυροβολά, εκ μέρους της 1^{ης} Υ.ΠΕ. του Υπουργείου Υγείας, υποστήριξε την αυτονόητη εμπλοκή των νοσοκομείων και γενικά των επαγγελματιών υγείας στον εντοπισμό πιθανών θυμάτων και τη διαχείρισή τους, κατ' αρχήν, από τις κοινωνικές τους υπηρεσίες.

Η κυρία Μπότση, από το ΚΕ.ΕΛ.Π.ΝΟ., αφού αναφέρθηκε και αυτή στην ανάγκη χρηματοδότησης προγραμμάτων εκπαίδευσης των επαγγελματιών υγείας στην αναγνώριση των θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, με χρήση διεθνώς αποδεκτών δεικτών, στο επίπεδο τόσο της δευτεροβάθμιας, όσο και της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας, πληροφόρησε την Υποεπιτροπή για το σχετικό πρόγραμμα, που αναπτύσσεται στα Κέντρα Φιλοξενίας Προσφύγων, σε συνεργασία με τον Δ.Ο.Μ.. Τόνισε τα μεγάλα προβλήματα διαχείρισης επειγόντων περιστατικών, για τη φιλοξενία των οποίων, εφόσον αυτά αφορούν γυναίκες, υπάρχουν οι αντίστοιχες δομές στη Γ.Γ.Ι.Φ., ενώ δεν υπάρχουν δομές για άνδρες και υπάρχουν ιδιαίτερα προβλήματα όταν πρόκειται για μέλη της LGBTQ Κοινότητας. Ιδιαίτερο ιατρικό πρόβλημα, που αξιοποιείται και ως δείκτης, αποτελεί η πιθανότητα μόλυνσης των θυμάτων αυτών από σοβαρά νοσήματα ή και ο εθισμός στη χρήση ουσιών, καταστάσεις των οποίων η αντιμετώπιση θα έπρεπε να αποτρέπει εσπευσμένους επαναπατρισμούς.

Εκ μέρους της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, η κυρία Τσούρτη διαβεβαίωσε την Υποεπιτροπή για την ύπαρξη ιδιαίτερης μέριμνας για την ανίχνευση δεικτών εντοπισμού θυμάτων και την ψυχοκοινωνική τους ενδυνάμωση, ώστε να ομολογήσουν τη θυματοποίησή τους και να παραπεμφθούν στις αρμόδιες Διοικητικές Αρχές. Ωστόσο, αυτό σπάνια επιτυγχάνεται και στη στατιστική πλατφόρμα καταγράφονται μόνο αναγνωρισμένα θύματα, σε μονοψήφιο αριθμό.

Η κυρία Καρυδοπούλου, από την Υπηρεσία Ασύλου του Υπουργείου Μεταναστευτικής Πολιτικής, ενημέρωσε την Υποεπιτροπή για τις ακολουθούμενες διαδικασίες δημιουργίας τυποποιημένης ενιαίας φόρμας του Ε.Μ.Α. αναφορικά με τις ενέργειες και τις παρεχόμενες υπηρεσίες προς τα θύματα, επίσης εντύπου συναίνεσης,

καθώς και διαδικασίες ταυτοποίησης του πιθανού θύματος. Τόνισε ότι, ακόμη και αν δεν έχει εντοπιστεί από τις προηγούμενες Αρχές ως πιθανό θύμα, κατά τη συνέντευξη 1^{ου} βαθμού αξιολογούνται οι ενδείξεις ότι ο/η αιτών/ούσα είναι θύμα εμπορίας ανθρώπων, ώστε να ενημερωθεί για τις προστατευτικές διατάξεις σε περίπτωση που προβεί σε καταγγελία και τον χαρακτηρισμό του/της ως ευάλωτου/της. Σε περιπτώσεις ανηλίκων, ενημερώνεται ο Εισαγγελέας Ανηλίκων, ώστε να οριστεί το συντομότερο επιτροπεία και να παραπεμφθούν στο Ε.Κ.Κ.Α.. Οι περισσότεροι/ες αιτούντες/ούσες δεν προχωρούν σε καταγγελία, με αποτέλεσμα να αναγνωρίζεται από την Εισαγγελία μονοψήφιος αριθμός υποθέσεων κατ' έτος.

Οι κύριοι Θεοδώρου και Καρυώτης, από το Λιμενικό Σώμα - Ελληνική Ακτοφυλακή, διαβεβαίωσαν την Υποεπιτροπή για τις πολύ περιορισμένες δυνατότητες εντοπισμού πιθανών θυμάτων από την υπηρεσία τους, παρά τη συνεχή τους εκπαίδευση στο αντικείμενο, διότι έρχονται σε επαφή μαζί τους μόνο στο στάδιο της μεταφοράς, της διακίνησης και γι' αυτό αντιμετωπίζονται με δυσπιστία. Παρά τις ελλείψεις σε προσωπικό, ακόμη και κατά τη διαχείριση μεγάλων αριθμών διασωζόμενων, δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην πιθανότητα να είναι θύματα εμπορίας οι διακινούμενοι ανήλικοι.

Στη συνεργασία της ΕΛ.ΣΤΑΤ. με τον Ε.Μ.Α. αναφέρθηκε η κυρία Μπάλλα, τόσο στο μεθοδολογικό μέρος, όσο και στη διαβίβαση στοιχείων προς τη Eurostat. Πληροφόρησε την Υποεπιτροπή για θέματα προστασίας δεδομένων που ανακύπτουν και για το υπό διαβούλευση νέο ερωτηματολόγιο, όπου ζητούνται στοιχεία, όχι μόνο για αναγνωρισμένα, αλλά και για πιθανά θύματα.

Οι κυρίες Φλέσσα και Λαζαρίδου τόνισαν τη συμβολή του Δ.Ο.Μ. στην υποστήριξη θυμάτων εμπορίας ανθρώπων και επισήμαναν την ανάγκη ύπαρξης στέγης για άνδρες και αγόρια θύματα, με δεδομένη την ιδιαίτερη ευάλωτοτητα των ασυνόδευτων ανηλίκων, προερχόμενων από τρίτες χώρες, χωρίς να αποκλείεται και η ύπαρξη Ελλήνων θυμάτων. Αnéφεραν, επίσης, την ιδιαίτερη σημασία εκπαίδευσης των εργαζομένων στο πεδίο, καθώς και της συνεργασίας με την Αστυνομία. Συμφώνησε με τις επισημάνσεις της κυρίας Μπότση για την εξασφάλιση της συνέχειας της θεραπείας νοσούντων επαναπατριζόμενων θυμάτων.

Η κυρία Τσακατάρη, από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, εξέφρασε την ανησυχία της για την απουσία διοικητικού μορφώματος αναφοράς για θέματα των ασυνόδευτων ανηλίκων από τον Σεπτέμβριο του 2016, που η αρμοδιότητα μεταφέρθηκε, από το Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Κοινωνικής Αλληλεγγύης, στο Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, με αποτέλεσμα να υπάρχει διοικητικό κενό στην προστασία της ιδιαίτερα ευάλωτης ομάδας των ασυνόδευτων ανηλίκων. Συμφώνησε στην αναγκαιότητα συνεργασίας της

Γενικής Γραμματείας Πρόνοιας του Υπουργείου με το Σ.ΕΠ.Ε., όπως και με τα Κέντρα Κοινότητας, στον εντοπισμό και τη διαχείριση πιθανών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων.

Η συνεχής εκπαίδευση των δημόσιων λειτουργών στον εντοπισμό πιθανών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων υπήρξε κοινό αίτημα σχεδόν όλων των εκπροσώπων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών της πρώτης συνεδρίασης της Υποεπιτροπής, γι' αυτό και αποτέλεσε το θέμα μιας από τις επόμενες συνεδριάσεις, με προσκεκλημένες τις κυρίες Ιφιγένεια Καμτσίδου, Πρόεδρο του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Κ.Δ.Δ.Α.) – Αναπλ. Καθηγήτρια του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.), Ξανθίππη Δημητρούλια, Διευθύντρια της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Σ.Δ.Δ.Α.) – Αναπλ. Καθηγήτρια του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.), Δρ. Άννα Κοντονή, Διευθύντρια του Ινστιτούτου Επιμόρφωσης (ΙΝ.ΕΠ.), τον κ Ηρακλή Μοσκώφ, Εθνικό Εισηγητή για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων – Εισηγητή σε θέματα trafficking στη Διπλωματική Ακαδημία του Υπουργείου Εξωτερικών, καθώς και συνδικαλιστικούς εκπροσώπους των εργαζομένων στις υπηρεσίες αυτές.

Η κυρία Καμτσίδου, αφού παρουσίασε τις δύο εκπαιδευτικές δομές του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, δηλαδή την Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης και το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης, διευκρίνισε ότι για να αναληφθεί από αυτές οποιαδήποτε εκπαιδευτική δράση απαιτείται αίτημα από την Πολιτεία και ότι τέτοιο αίτημα, που να αφορά στην καταπολέμηση του trafficking, αυτής της μεταμοντέρνας εκδοχής δουλείας, με θύματα κυρίως μετανάστες/τριες, έθεσε μόνο ο Εθνικός Εισηγητής για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων. Απαιτείται ουσιαστικός συντονισμός των δημόσιων υπηρεσιών, αλλά και επιλογή του τύπου της παρέμβασης, η οποία μπορεί να είναι εξειδικευμένη για κάθε κλάδο, όσο και οριζόντια, σε μια σειρά από προγράμματα. Αναγκαία προς τούτο είναι η επανασύσταση των Γραφείων Επιμόρφωσης και Εκπαίδευσης των Υπουργείων και η εγκατάσταση εσωτερικών δικτύων επιμόρφωσης στη Δημόσια Διοίκηση.

Η κυρία Δημητρούλια εξήγησε ότι η Ε.Σ.Δ.Δ.Α. είναι δυνατόν να εισάγει το θέμα της εμπορίας ανθρώπων οριζόντια, σε μαθήματα και εργαστήρια που αφορούν στα ανθρώπινα δικαιώματα, στην εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας στη γενική διοίκηση, στην ευαισθητοποίηση της διοίκησης υπηρεσιών υγείας και στη διαχείριση από τις υπηρεσίες κοινωνικής φροντίδας, με τις αντίστοιχες εξειδικεύσεις στην περιφερειακή ανάπτυξη και με τροφοδότηση από τις ευρωπαϊκές και διεθνείς πολιτικές. Επίσης, πρότεινε τη διοργάνωση πολυθεματικών εργαστηρίων, τόσο για τη σφαιρική παρουσίαση του προβλήματος, των επιπτώσεών του στα θύματα, των διαστάσεων στην κοινωνία και στη Δημόσια Διοίκηση, όσο και των τρόπων πρόληψης, με την προϋπόθεση να υπάρξει σχεδιασμός από εμπειρογνώμονες και ειδικούς.

Η κυρία Κοντονή αναφέρθηκε στο ήδη υλοποιούμενο, από τα μέσα του 2016, πρόγραμμα του ΙΝ.ΕΠ., στο οποίο, μέχρι στιγμής, έχουν εκπαιδευτεί 400 δημόσιοι υπάλληλοι, προερχόμενοι από νοσηλευτικά ιδρύματα, Αστυνομία, Λιμενικό, τελωνεία, από το Υπουργείο Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, από τις Υπηρεσίες Ασύλου και Πρώτης Υποδοχής, από τις κοινωνικές υπηρεσίες των δήμων, σε θεματικές όπως: μορφές εμπορίας ανθρώπων, παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη της εμπορίας, οι διαφορετικές όψεις, η έκταση και οι διαστάσεις της εμπορίας ανθρώπων, το θεσμικό πλαίσιο, οι πολιτικές και οι μηχανισμοί, σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, για την πρόληψη και αντιμετώπιση της εμπορίας ανθρώπων και την προστασία των θυμάτων. Επίσης, ενημέρωσε για ένα δεύτερο πρόγραμμα, που απευθύνεται σε εργαζόμενους με αρμοδιότητες που αφορούν σε ανηλίκους, είτε σε δομές φιλοξενίας, όπως είναι οι ξενώνες και οι βρεφονηπιακοί σταθμοί, είτε σε κλειστές δομές, καθώς και σε επιμελητές ανηλίκων και σε υγειονομικούς. Ήδη, από το 2010, έχουν επιμορφωθεί 3.500 δημόσιοι υπάλληλοι σε θέματα βίας κατά των γυναικών.

Ο κ. Μοσκόφ τόνισε την καταλυτική σημασία της συνεργασίας επαγγελματικών κλάδων, όπως υγειονομικοί, εκπαιδευτικοί, εργαζόμενοι σε εφοδιαστικές αλυσίδες εταιρειών και σε μέσα μαζικής μεταφοράς, για τον εντοπισμό πιθανών θυμάτων, ώστε να ακολουθήσει η αναγνώριση από τις Διωκτικές Αρχές και η νομική υποστήριξη. Υποστήριξε ότι εξίσου σημαντική είναι η μείωση της ζήτησης, μέσω της εισαγωγής στα σχολικά προγράμματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της αναπαραγωγικής υγείας και της σεξουαλικής διαπαιδαγώγησης. Διαβεβαίωσε ότι οι νέοι διπλωμάτες και οι προξενικοί υπάλληλοι εκπαιδεύονται σε θέματα trafficking, δεδομένου ότι το Υπουργείο Εξωτερικών είναι ο θεματοφύλακας των διεθνών κειμένων, που έχει υπογράψει και κυρώσει η χώρα.

Η κυρία Πρέντζα, αφού παρουσίασε στην Υποεπιτροπή τις προσπάθειες των χειριστών/τριών της Υπηρεσίας Ασύλου να εντοπίσουν πιθανά θύματα εργασιακής ή σεξουαλικής εκμετάλλευσης κατά τη διαδικασία της συνέντευξης, ώστε να τους αποδοθεί η ευαλωτότητά τους, τόνισε τη διαρκή συμμετοχή μελών του προσωπικού σε προγράμματα επιμόρφωσης στο ΙΝ.ΕΠ. και στην Ε.Α.Σ.Ο., όπως και την ανάγκη αναπλήρωσης όσων αποχώρησαν.

Ο κ. Λουκάς αναφέρθηκε στους 4.000 ασυνόδευτους ανηλίκους που κατέφτασαν στη χώρα τον τελευταίο χρόνο, από τους οποίους μόνο το 50% τοποθετήθηκαν σε ξενώνες και, παρ' ότι συχνά παρατηρείται επαφή με διακινητές και στη συνέχεια εγκατάλειψη του ξενώνα, μονοψήφιος αριθμός ασυνόδευτων ανηλίκων έχουν αναγνωριστεί ως θύματα trafficking. Ο Σύνδεσμος Κοινωνικών Λειτουργιών Ελλάδας θεωρεί απολύτως απαραίτητη την επιμόρφωση των μελών του από το ΙΝ.ΕΠ. του Ε.Κ.Δ.Α.Α., όπως και των λοιπών εργαζομένων, ιδιαίτερα στους χώρους πρώτης

υποδοχής, αλλά εξίσου απαραίτητη θεωρεί και την αυτονομία του Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας στο υπό ίδρυση Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής. Διατίθεται να συμμετέχει στην υλοποίηση προγραμμάτων με συγκεκριμένα εργαλεία και πρωτόκολλο και προτείνει τη συμμετοχή εργαζομένων σε Μ.Κ.Ο. ως παρατηρητών, εφ' όσον δεν επιτρέπεται η τυπική συμμετοχή τους.

Ο κ. Ανδρινόπουλος, από το Κέντρο Μελετών και Τεκμηρίωσης της Ο.Λ.Μ.Ε., διαβεβαίωσε για την ετοιμότητα των λειτουργιών της εκπαίδευσης να εντοπίσουν ευάλωτους/ες μαθητές/τριες, των οποίων οι συνθήκες διαβίωσης, η διακριτική μεταχείριση (όπως παιδιών Ρομά ή παιδιών χωρίς άδεια παραμονής), ο σχολικός αποκλεισμός και η μαθητική διαρροή καθιστούν ευκολότερη την εκμετάλλευσή τους από διάφορα κυκλώματα. Στις προτάσεις του Κέντρου περιλαμβάνονται:

- Στελέχωση των σχολείων με επιστημονικό προσωπικό, όπως ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, νοσηλευτές κ.λπ..
- Δικτύωση των σχολείων με φορείς ψυχικής υγείας, συμβουλευτικούς σταθμούς, κοινωνικές υπηρεσίες.
- Ανάπτυξη τοπικών δικτύων συνεργασίας μεταξύ όλων των φορέων παιδικής προστασίας.
- Λειτουργία αντισταθμιστικών εκπαιδευτικών δομών.
- Αντιμετώπιση της σχολικής διαρροής.
- Εμπλουτισμός των προγραμμάτων σπουδών με αγωγή υγείας, σεξουαλική διαπαιδαγώγηση, ασφαλή χρήση του διαδικτύου.
- Ενίσχυση μέτρων κοινωνικής πολιτικής και υποστήριξη οικογενειών που διαβιούν σε δυσμενείς συνθήκες.
- Επιμόρφωση εκπαιδευτικών στα δικαιώματα του παιδιού, τη νομοθεσία, την αναγνώριση ενδείξεων κακοποίησης, τη διαχείριση περιστατικών κ.λπ..

Η κυρία Πρωτονοταρίου επεσήμανε τη δυσκολία που εμφανίζουν ακριβώς οι ευάλωτες ομάδες παιδιών να εμπιστευτούν το σχολείο και τους φορείς, των οποίων η βοήθεια θα ζητηθεί και τόνισε την ανάγκη να συμπεριληφθούν στο αναλυτικό πρόγραμμα γνώσεις που αφορούν τα δικαιώματα του παιδιού, τη σεξουαλικότητα, αλλά και την ασφαλή χρήση του διαδικτύου, όπως επιτυχώς έγινε με την αμφισβήτηση των στερεοτύπων και του ρατσισμού.

Ο κ. Αθανασόπουλος, εκ μέρους της Π.Ο.Α.Σ.Υ., αναφέρθηκε στις εξειδικευμένες ομάδες καταπολέμησης της εμπορίας ανθρώπων, που λειτουργούν από το 2002 στην ΕΛ.Α.Σ., σε ολόκληρη τη χώρα, σε συνεργασία με Εισαγγελίες και οργανώσεις υποστήριξης των θυμάτων. Για την πληρέστερη διδασκαλία του αντικειμένου, καθοριστική θεωρείται η ανωτατοποίηση των Αστυνομικών Σχολών, παράλληλα με τη συνέχιση των σημερινών συνεργασιών με την ακαδημαϊκή κοινότητα.

Σημαντική για τη διαχείριση των θυμάτων, ιδιαίτερα όταν πρόκειται για ανήλικα, είναι η ένταξη ψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών στην ΕΛ.ΑΣ..

Ο κ. Γιαννάκος, Πρόεδρος της Π.Ο.Ε.ΔΗ.Ν., επισήμανε τις ελλείψεις προσωπικού, που περιορίζουν τις δυνατότητες προσέγγισης θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, ενώ συχνά παραμένουν για μεγάλα διαστήματα σε παιδιατρικά νοσοκομεία παιδιά - θύματα κακοποίησης, διότι δεν υπάρχουν θέσεις σε προνοιακές δομές. Ανεπάρκειες παρατηρούνται και στις δομές ψυχικής υγείας, όπως και στα νησιά, όπου η έλλειψη διερμηνέα ή και η υποκατάσταση των δημόσιων δομών από Μ.Κ.Ο. περιπλέκει το έργο των υγειονομικών. Νέα πρόκληση αποτελεί η εμπορία οργάνων και ιστών.

Εκ μέρους της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Ενώσεων Προσωπικού Λιμενικού Σώματος, ο κ. Κυράνης διεκτραγώδησε τη διαχείριση των μεταναστευτικών ροών το 2015 και 2016, παρά τη μείωση των οργανικών θέσεων το 2014 και απαίτησε να μην επανέλθει το Λιμενικό στο Υπουργείο Εσωτερικών - Προστασίας του Πολίτη.

Μεταξύ των δύο αυτών συνεδριάσεων, πραγματοποιήθηκε ενημέρωση της Υποεπιτροπής από τον Διευθυντή του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά και το Έγκλημα, κ. Ηλία Χατζή, ο οποίος αναφέρθηκε στον σκοπό ίδρυσης του Γραφείου, που είναι η εφαρμογή της Σύμβασης του Ο.Η.Ε. για την Καταπολέμηση του Οργανωμένου Εγκλήματος και των δύο Πρωτοκόλλων της (Σύμβαση Παλέρμο 2000). Με αυτήν ορίστηκε το έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων, η στοιχειοθέτηση του οποίου προϋποθέτει στρατολόγηση, μεταφορά, μετακίνηση, υπόθαλψη, υποδοχή προσώπων, απειλή ή χρήση βίας και γίνεται με σκοπό την εκμετάλλευση, είτε σεξουαλική, είτε εργασιακή ή και άλλες μορφές εκμετάλλευσης, σε άλλες περιοχές του κόσμου, όπως, για παράδειγμα, η επαιτεία, η αφαίρεση οργάνων και, επίσης, η στρατολόγηση σε τρομοκρατικές οργανώσεις ή σε ένοπλες ομάδες. Εκτός από άμεση χρήση βίας, μπορεί να υπάρχει εξάρτηση μέσω χρήσης ουσιών. Οπότε, υπό αυτές τις συνθήκες απώλειες ελέγχου της βούλησης, η διάπραξη αξιόποινων πράξεων δεν πρέπει να είναι κολάσιμη. Εκλυτικός παράγοντας του φαινομένου είναι η μαζική μετακίνηση πληθυσμών, οφειλόμενη είτε σε πολέμους είτε σε φυσικές καταστροφές.

Στη Σύμβαση και το Πρωτόκολλο για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων συμμετέχουν 170 από τα 193 μέλη του Ο.Η.Ε., τα οποία το ενδυναμώνουν με περιφερειακές συμβάσεις. Με βάση τα στοιχεία που δίνονται από τα κράτη – μέλη, το Γραφείο δημοσιεύει κάθε διετία μία έκθεση. Στην τελευταία (2016) διαπιστώνεται αύξηση της εμπορίας ανθρώπων στο εσωτερικό της κάθε χώρας. Η πλειοψηφία των θυμάτων εμπορίας εξακολουθεί να είναι γυναίκες, προοριζόμενες για σεξουαλική εκμετάλλευση, αλλά αυξάνεται το ποσοστό των ανδρών θυμάτων εργασιακής εκμετάλλευσης, καθώς και των παιδιών, των προοριζόμενων για επαιτεία, αφαίρεση

οργάνων, αλλά και στρατολόγηση σε ένοπλες τρομοκρατικές οργανώσεις, όπως η Μπόκο-Χαράμ. Για την Ελλάδα, οι αριθμοί των αναγνωρισμένων θυμάτων κυμαίνονται από 75 μέχρι 120 κάθε χρόνο, με αύξηση του συνολικού αριθμού και αύξηση του ποσοστού των ανδρών το έτος καταγραφής της υπόθεσης της Μανωλάδας. Εντυπωσιάζει ο μονοψήφιος αριθμός καταδικαστικών αποφάσεων και η αναφερόμενη κατά πλειονότητα προέλευση από χώρες της Ε.Ε..

Το Γραφείο παρέχει αρωγή στην εκπαίδευση αστυνομικών, εισαγγελικών και δικαστικών λειτουργών σε 25 χώρες και στην Ελλάδα συνδιοργάνωσε με το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή δύο ημερίδες, στην Αθήνα και στη Θεσσαλονίκη.

Από το Γραφείο του Εθνικού Εισηγητή, η κυρία Βερβερίδου παρουσίασε αναλυτικά στατιστικά στοιχεία για το φαινόμενο της εμπορίας ανθρώπων στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.

Ο κ. Χομπάς και η κυρία Γιαννή, από το Ε.Κ.Κ.Α., αναφέρθηκαν στην επιτακτική αναγκαιότητα σύστασης φορέα για την επιτροπεία των ασυνόδευτων ανηλίκων, των οποίων έχει, ούτως ή άλλως, την ευθύνη της φιλοξενίας.

Εκ μέρους του Κέντρου Γυναικείων Μελετών και Ερευνών «ΔΙΟΤΙΜΑ», οι κυρίες Λιάπη και Σεραφείμ επεσήμαναν το παράδοξο να διώκονται ποινικά αναγνωρισμένα θύματα για παραβάσεις οφειλόμενες στην κατάστασή τους, όπως η κατοχή πλαστών νομιμοποιητικών εγγράφων ή να σταματά η ευαλωτότητα με το τέλος της ποινικής διαδικασίας. Η δωρεάν νομική βοήθεια πάσχει στην εφαρμογή της και ως προς την παράσταση πολιτικής αγωγής και ως προς τη διεκδίκηση αποζημίωσης. Τέλος, πρότειναν τη σύνταξη και κατάθεση αναφοράς, με στοιχεία που η Οργάνωση έχει τη δυνατότητα να συλλέξει.

Η κυρία Ρουμπάνη, από το Ελληνικό Δίκτυο Γυναικών Ευρώπης, συμφώνησε με την πλημμελή νομική στήριξη, που έχει ως συνέπεια, σε συνδυασμό με αδυναμίες στην πρώτη προσέγγιση του θύματος, την απώλεια μαρτύρων και τον μονοψήφιο αριθμό καταδικών, ενώ τόνισε, πέρα από τη θεμελιώδη ανάγκη στέγασης, και την ανάγκη εξειδικευμένης υποστήριξης, ανάλογα και με άλλα χαρακτηριστικά του θύματος: εξαρτημένο, νοσούν, ψυχικά πάσχον. Επίσης, επισήμανε ελλείψεις στη στελέχωση της Αστυνομίας.

Η κυρία Πούτου, από την «ΑΡΣΙΣ», αναφέρθηκε στη δράση της Οργάνωσης, που εστιάζει σε θέματα εκμετάλλευσης γυναικών, αλλά και σε θέματα προστασίας ανηλίκων και τόνισε την ανάγκη αντιμετώπισης της επαιτείας, όχι ως αδικήματος, αλλά ως κοινωνικού προβλήματος. Επίσης, συσχέτισε την παράνομη διακίνηση των μεταναστευτικών ροών με τη δυνατότητα εκμετάλλευσης.

Στη δράση της «PRAKSIS» για την υποστήριξη όλων των ευπαθών ομάδων, με υπηρεσίες στέγασης, περίθαλψης και ψυχοκοινωνικής στήριξης, αναφέρθηκε η κυρία Μουδάτσου. Ως προς την εμπορία ανθρώπων, η Οργάνωση διατηρεί ειδικούς

προστατευόμενους χώρους φιλοξενίας για γυναίκες θύματα trafficking και για ανήλικα θύματα trafficking, για άνδρες και LGBTQ άτομα και παρέχει τα στοιχεία που προκύπτουν στον Εθνικό Μηχανισμό Αναφοράς. Διαπιστώνονται αδυναμίες εντοπισμού θυμάτων στους χώρους πρώτης υποδοχής, ενώ πληθαίνουν τα άτομα πολλαπλής ευαλωτότητας.

Ο κ. Στάθης, από την «Act – Ur», τόνισε την ανάγκη στέγασης ανδρών θυμάτων εμπορίας, τόσο για εργασιακή, όσο και για σεξουαλική εκμετάλλευση, αναφερόμενος στις υποθέσεις της Μανωλάδας και της Ευρυτανίας, όπως και στην ανάγκη ψυχολογικής υποστήριξης αυτών των ανθρώπων. Επίσης, διαπίστωσε την ανάγκη εκπαίδευσης επαγγελματιών πρώτης γραμμής και την ενίσχυση των αστυνομικών δυνάμεων, που ασχολούνται με το ζήτημα. Δεν μπορεί να γίνουν ανεκτοί περιορισμοί στην αναγνώριση της ευαλωτότητας. Όπως και η κυρία Λιάπη, πρότεινε τη σύνταξη και κατάθεση συμπληρωματικής αναφοράς, με στοιχεία που η Οργάνωση έχει τη δυνατότητα να συλλέξει.

Ο κ. Καρδασιλάρης, από την «A21», αναφέρθηκε στις υποστηρικτικές δράσεις της Οργάνωσης για θύματα, πολλά από τα οποία δεν έλαβαν τον επίσημο χαρακτηρισμό και παρουσίασε εξαντλητικά στατιστικά στοιχεία των χαρακτηριστικών τους, τα οποία έχουν κατατεθεί στον Ε.Μ.Α..

Η κυρία Wakhu, από την Οργάνωση Ενωμένων Γυναικών της Αφρικής, επισήμανε τον μεγάλο αριθμό Αφρικανών που πέφτουν θύματα trafficking και, βεβαίως, δεν γνωρίζουν τα δικαιώματά τους, ούτε και πού μπορούν να απευθυνθούν για πληροφόρηση και βοήθεια. Ανέφερε δική της εμπειρία εργασιακού trafficking, όπως και την αίσθηση κινδύνου απαγωγής παιδιών για εμπορία οργάνων.

Στη διπλή ευαλωτότητα θυμάτων εμπορίας με ταυτόχρονες εξαρτήσεις αναφέρθηκε ο κ. Θεοδωρολέας, από την «Ουκρανο-Ελληνική Σκέψη» και τη «Μέριμνα Ζωής», η οποία τους παρείχε την κατάλληλη υποστήριξη μέχρι την επίτευξη της απεξάρτησής τους.

Ο κ. Valencia, από την «Kassapi Hellas», απέδωσε την αύξηση των παράνομα διακινούμενων ανθρώπων και πιθανών θυμάτων trafficking στην κλιματική αλλαγή και τη στέρηση πόρων που αυτή επιφέρει σε ολόκληρους πληθυσμούς. Αναφέρθηκε στη χρήση ναυτικού φυλλαδίου από πρόσωπα, τα οποία, στην πραγματικότητα, εργάζονται σε σπίτια.

Ο κ. Aslam, από την Πακιστανική Κοινότητα και μέλος του Σ.Ε.Μ. του Δήμου Αθηναίων, κατήγγειλε το εντεινόμενο εργασιακό trafficking σε βάρος συμπατριωτών του, ακόμη και ανηλίκων, οι οποίοι, επιπλέον, πέφτουν θύματα ρατσιστικής βίας, όπως στον Ασπρόπυργο και στη Σκάλα Λακωνίας. Επίσης, κατήγγειλε τις ελεεινές συνθήκες στο Κέντρο Κράτησης Αλλοδαπών Κορίνθου.

Κατά τις συνεδριάσεις της Υποεπιτροπής, οι Βουλευτές/τριες, με τις τοποθετήσεις τους, συνεισέφεραν στοιχεία που αφορούσαν τη νομοθεσία, όπως και δεδομένα φορέων που ασχολούνται με το έγκλημα της εμπορίας ανθρώπων. Επίσης, εξέφρασαν προβληματισμούς για ζητήματα, όπως η εξασφάλιση εργασίας στα θύματα ή οι πολύχρονες καταδίκες επιβαινόντων σε παράτυπα εισερχόμενα στη χώρα σκάφη ως διακινητών, αλλά και την ανησυχία τους για τη διάδοση εξαρτησιογόνων ουσιών στους ευάλωτους πληθυσμούς.

Η Υποεπιτροπή διαπιστώνει την αναγκαιότητα:

- Πληρέστερου συντονισμού του Γραφείου του Εθνικού Εισηγητή με τα «σημεία επαφής» στα Υπουργεία, που ορίζει ο ν. 4198/2013, σταθερής συνεργασίας των εντεταλμένων λειτουργών, με μετρήσιμα αποτελέσματα, για τα οποία θα ήταν ευχής έργον να ενημερωθεί.

- Πλήρους στελέχωσης του Ε.Μ.Α. και παροχής των αναγκαίων πόρων για το έργο του.

- Κάλυψης του διοικητικού κενού της επιτροπείας των ασυνόδευτων ανηλίκων.

- Επικαιροποίησης των ρυθμίσεων νομικής και άλλης προστασίας των θυμάτων και πιθανών θυμάτων, σύμφωνα με τη διεθνή νομοθεσία.

- Επαρκούς στελέχωσης των Διοικητικών Αρχών και παροχής των αναγκαίων πόρων για το έργο τους και τη συνεχή εκπαίδευση του προσωπικού τους.

- Επανασύσταση των Γραφείων Επιμόρφωσης και Εκπαίδευσης των Υπουργείων.

- Αποδοχή από την Επιτροπή και προώθηση στους αρμόδιους φορείς των Εκθέσεων, με δεδομένα των οργανώσεων, που δήλωσαν την πρόθεση να το πράξουν.

IV. Η Εισήγηση έγινε δεκτή κατά πλειοψηφία και απαρτίζει την Έκθεση της Υποεπιτροπής, η οποία κατατίθεται στην Επιτροπή Ισότητας, Νεολαίας και Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και αποτελεί συνοδό κείμενο της Έκθεσής της.

Αθήνα, 19 Δεκεμβρίου 2017

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ, ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ**

ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΣΤΑΜΠΟΥΛΗ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΥΠΟΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

ΤΑ ΜΕΛΗ

ΒΑΚΗ ΦΩΤΕΙΝΗ

ΚΑΡΑΣΑΡΛΙΔΟΥ ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ (ΦΡΟΣΩ)

ΚΑΣΤΟΡΗΣ ΑΣΤΕΡΙΟΣ

ΠΑΠΑΦΙΛΙΠΠΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΨΥΧΟΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΜΑΡΙΑ

ΚΕΦΑΛΙΔΟΥ ΧΑΡΟΥΛΑ (ΧΑΡΑ)

ΑΪΒΑΤΙΔΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΓΚΙΟΚΑΣ ΙΩΑΝΝΗΣ

ΚΑΤΣΙΚΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

ΜΕΓΑΛΟΜΥΣΤΑΚΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ

ΜΑΥΡΩΤΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ